

Talousarvion 2025 laadintaohje (ohm. 81-82)

Kunnanhallitus 13.05.2024 § 107
121/00.02.01/2024

Ensimmäinen sote-uudistuksen jälkeinen vuosi 2023 oli kunnille monella tapaa poikkeuksellinen. Uudistus vaikutti merkittävästi sekä kuntien toimintaan että talouteen. Kuntatalouden, sisältäen kunnat ja kuntayhtymät, tulos oli vahva. Kertaluonteisilla sote-uudistukseen liittyvillä tekijöillä oli olennainen vaikutus positiiviseen tulokseen. Lisäksi uudistus heijastui myös kuntatalouden lainakannan sekä rahavarojen huomattavaan vähentymiseen, kun sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät siirtyivät varoineen ja velkoineen osaksi hyvinvointialueita.

Kuntien toimintaympäristössä on viime vuosina tapahtunut – ja tulee tulevinakin vuosina tapahtumaan – merkittäviä muutoksia. Työvoimapalveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Samassa yhteydessä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan purkamalla normeja kuntien nykyisestä tehtäväkentästä. Ohjelman tavoitteena on löytää purettavia normeja ja edistää kokeiluja, joilla joustavoitettaisiin kuntien tehtävien hoitamista, vähennettäisiin byrokratiaa ja sujuvoitettaisiin toimintaa kunnan ja asiakkaan näkökulmista

Jo pitkään jatkunut kuntien väestöllinen eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja –asteisiin muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienissä kunnissa palvelutarve laskee ja palveluverkon sopeutus on vaikeaa. Hallituskauden aikana toteutunut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus on myös osaltaan tuonut näkyväksi kuntien meno- ja tulorakenteen eriytymistä. Vaihtelevat tulo- ja menorakenteet johtavat suuriin uudistuksen vaikutuksia tasaaviin rahoituselementteihin peruspalvelujen valtionosuudessa. Tämän seurauksena verotulojen ja valtionosuuksien painoarvot kuntakohtaisessa verorahoituksessa muuttuvat merkittävästi uudistuksen seurauksena. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon ennustetaan syvenevän lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena.

Hallitus on asettanut tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa tai hieman alijäämäinen vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää uusia kuntataloutta sopeuttavia toimenpiteitä, jotta kuntatalouden tulot ja menot saadaan tasapainoon.

Yleisesti vuoden 2023 kuntatalous oli vahva ja myös Lumijoen kunta teki vuonna 2023 positiivisen tuloksen. Sen sijaan vuoden 2024 talousarvio on merkittävästi alijäämäinen, joten kunnassa on parhaillaan käynnissä talouden tasapainotustoimenpiteet.

Vuoden 2025 talousarviota suunniteltaessa lähtökohtana on nollaraami, tämä tarkoittaa mittavia leikkauksia kunnan toimintakuluihin sekä toteutettavien investointien kriittiseen tarkasteluun kunnan talouden tasapainotus huomioiden.

Hallintokuntien kehys on seuraava:

- Hallintokuntien on huomioitava vuoden 2025 talousarvion suunnittelussa nollaraami -tavoite sekä talouden tasapainottamisvelvoitteet.

- Huomioitava: hallitusohjelman sekä kuntien tehtävissä tapahtuvat velvoitteet ja muutokset, kunta-alan sopimukseen sisältyvät palkankorotukset.

- Suunnitteluvaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomioita vuosikatetason. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulo- ja meno-eräiden riittävyyttä.

Ohm. 81	Raami 2025 ja TS26 TS27
Ohm. 82	Käyttötalousraami hallintokunnittain
Esittelijä	Talous- ja hallintojohtaja Soini Heidi
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee talousarvioraamin tiedoksi ja päättää kunnan hallintokunnille annettavista talousarvio-ohjeista.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.